

Informácia pre verejnosť o nepriaznivej nákazovej situácii v besnote v Poľskej republike

Besnota je vírusové choroba všetkých teplokrvných živočíchov. Besnota je zoonóza (choroba prenosná na človeka). Choroba postihuje predovšetkým centrálny nervový systém. Besnota sa pri typickom priebehu choroby manifestuje poruchami vedomia, zvýšenou dráždivosťou, hydrofóbiou (strach z vody), čiastočným a v neskoršom štádiu celkovým ochrnutím. Po objavení sa klinických príznakov je vždy smrťou končiaca choroba.

Slovenská republika bola v júni 2009 na zasadnutí SCOFCAH v Bruseli deklarovaná za krajinu bez výskytu besnoty, nakoľko splnila a dodržiava požiadavky vo všetkých piatich bodoch na vyhlásenie za krajinu podľa článku 8.10.2 Kódexu zdravia suchozemských zvierat.

V Poľskej republike v bezprostrednej blízkosti hraníc so Slovenskou republikou na území Malopoľského vojvodstva bol zaznamenaný od septembra 2010 zvýšený výskyt prípadov besnoty u divo žijúcich aj domácich zvierat (líška, kuna, jazvec, pes, mačka, kôň, hovädzí dobytok, ovca). V septembri 2010 bolo diagnostikovaných 23 nových prípadov, v októbri 2010 29 nových prípadov, v novembri 2010 41 nových prípadov, v decembri 2010 20 nových prípadov. Prípad besnoty u líšky v obci Muszyna sa nachádza cca 3 km od hranice s okresom Stará Ľubovňa a cca 7 km s okresom Bardejov. Ďalšie prípady sa vyskytli cca 16 km od hranice s okresom Kežmarok a cca 30 km od hranice s okresom Tvrdošín. Riziko prenosu nákazy na slovenské územie je pomerne vysoké a preto je potrebné zabezpečiť opatreniami na zníženie rizika prenosu a rozšírenia besnoty na územie Slovenskej republiky. Je potrebné zaslať na vyšetrenie podozrivé uhynuté zvieratá v prihraničnom pásme 15 km na území RVPS Stará Ľubovňa, Bardejov, Svidník, Poprad, Dolný Kubín (Tvrdošín a Námestovo) – informovať o ich výskyte príslušné regionálne veterinárne a potravinové správy, pozor na možnosť nákazy človeka a nemanipulovať s uhynutým zvierat'om bez ochranných pomôcok.

Vzhľadom na nepriaznivú epizootologickú situáciu v Poľskej republike a na Ukrajine sa ŠVPS SR rozhodla pokračovať v orálnej vakcinácii líšok aj v priebehu rokov 2011 a 2012 v severnej a východnej časti Slovenskej republiky. Naďalej sa bude vo vzťahu k besnote postupovať v súlade so Zákonom č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti, čiže naďalej sa bude dbať na preventívne opatrenia, monitoring a opatrenia pri dovoze zvierat so zreteľom na besnotu.

Povinné očkovanie mäsožravých zvierat a postup poranení človeka zvierat'om

V zmysle č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti § 17 ods. 5) „Vlastník alebo držiteľ zvierat'a je povinný na vlastné náklady pri vnímavých mäsožravých zvieratách starších ako tri mesiace zabezpečiť vakcináciu a každoročnú revakcináciu proti besnote a zabezpečiť bez meškania veterinárne vyšetrenie zvierat'a, ktoré poranilo človeka, ako aj zabezpečiť vyšetrenie a vakcináciu zvierat'a podľa jeho fyziologických a biologických potrieb“.

V zmysle § 4 ods. 4 zákona č. 282/2002 Z. z., ktorým sa upravujú niektoré podmienky držania psov je držiteľ psa alebo osoba, ktorá psa vedie, povinná povedať svoje meno, priezvisko a adresu trvalého pobytu a meno, priezvisko a adresu trvalého pobytu vlastníka psa osobe, ktorú pes pohrýzol. Súčasne je povinný skutočnosť, že pes pohrýzol človeka bez toho, aby bol sám napadnutý alebo vyprovokovaný, ak sa nepoužil v nutnej obrane alebo v krajnej núdzi, oznámiť obci, kde je pes evidovaný.

Dôvodom vyšetrenia zvierat'a, ktoré poranilo človeka, je možnosť prenosu besnoty. Besnota je nebezpečná choroba, prenosná na všetky teplokrvné stavovce vrátane človeka. Po prepuknutí príznakov má vždy smrteľný priebeh a je neliečiteľná.

Pri poranení človeka zvierat'om môžu nastať tieto situácie:

1.   vlastník alebo držiteľ a zvierat'a sú známe

a) zvierat'a je vakcinované - vlastník alebo držiteľ zabezpečí na vlastné náklady veterinárne vyšetrenie zvierat'a na 1., 5. a 14. deň od poranenia, počas tejto doby akúkoľvek zmenu zdravotného stavu zvierat'a je jeho držiteľ povinný okamžite hlásiť vyšetrujúcemu súkromnému veterinárnemu lekárovi

b) zvierat'a je nevakcinované - vlastník alebo držiteľ zabezpečí na vlastné náklady veterinárne vyšetrenie zvierat'a na 1., 5. a 14. deň od poranenia počas tejto doby akúkoľvek zmenu zdravotného stavu zvierat'a je jeho držiteľ povinný okamžite hlásiť vyšetrujúcemu súkromnému veterinárnemu lekárovi, v prípade negatívneho klinického nálezu, zvierat'a sa zavakcinuje na náklady vlastníka alebo držiteľa

2.   vlastník alebo držiteľ nie je známy, zvierat'a je známe – odchytené zvierat'a sa izoluje, zabezpečí sa veterinárne vyšetrenie zvierat'a na 1., 5. a 14. deň od poranenia, v prípade akýchkoľvek podozrivých klinických príznakov a zmenách správania sa zvierat'a usmrť a bezodkladne zašle na laboratórne vyšetrenie. V prípade, že sa nezistí vlastník alebo držiteľ zvierat'a vyšetrenia sú hrazené zo štátneho rozpočtu.

Vyšetrujúci veterinárny lekár podľa bodu 9 odsek 1) písm. c) Národného programu eradikácie besnoty v Slovenskej republike vystaví veterinárne osvedčenie o vyšetrení zdravotného stavu zvierat'a, ktoré poranilo človeka alebo zvierat'a.

**VETERINÁRNE OSVEDČENIE O VYŠETRENÍ ZDRAVOTNÉHO STAVU
ZVIERAŤA, KTORÉ PORANILO ČLOVEKA IHNEĎ ODOVZDAŤ
OŠETRUJÚCEMU LEKÁROVI PORANENEJ OSOBY!**

V indikovanom prípade (klinické príznaky zhodné s príznakmi besnoty alebo usmrtené zvierat'a) veterinárny lekár zašle vzorku celého malého zvierat'a, hlavu mäsožravca alebo malého prežúvavca na laboratórne vyšetrenie IFT. Biologický test (MIT) je indikovaný vždy pri vyšetrení vzorky zo zvierat'a, ktoré exponovalo človeka, ak výsledok IFT nie je pozitívny!

3.   vlastník alebo držiteľ a zvierat'a sú neznáme a teda zvierat'a nie je možné vyšetrit'

WHO klasifikácia kontaktov človeka so zvierat'om podozrivým z besnoty a pokyny pre preventívnu liečbu ľudí podľa závažnosti poranenia

Kategória kontaktu	Typ kontaktu s voľne žijúcim alebo domácim zvierat'om, u ktorého je pravdepodobná alebo potvrdená besnota, alebo so zvierat'om, ktoré nemôže byť dané na veterinárne pozorovanie	Odporúčaná liečba
I.	chytanie alebo kŕmenie zvierat'a človekom alebo obliznutie neporušenej kože človeka zvierat'om	Žiadna, ak je k dispozícii spoľahlivá anamnéza.
II.	kontakt zubov zvierat'a s nekrytou kožou človeka, malé škrabance alebo odrenie kože človeka bez krvácania spôsobené zvierat'om, obliznutie alebo potriesnenie poranenej kože človeka slinami zvierat'a	Bezodkladná imunizácia
III.	hlboké pohryznutie alebo poškrabanie človeka zvierat'om, obliznutie alebo potriesnenie sliznice človeka slinami zvierat'a.	Bezodkladná imunizácia a podanie imunoglobulínov

Dovoz zvierat

Je potrebné zvýšiť opatrnosť pri dovoze zvierat z Poľskej republiky. Slovenská republika uplatňuje podmienky pre dovoz psov a mačiek v súlade s Nariadením (ES) č.998/2003. V neobchodnom aj obchodnom styku sú dovážané zvieratá sprevádzané zodpovedajúcim certifikátom.

- Dovoz psov, mačiek a fretiek **z územia členských štátov EÚ** na územie SR **v neobchodnom** styku je možný za nasledovných podmienok: musia byť nezameniteľne označené tetovaním, alebo mikročipom, musia byť sprevádzané pasom vydaným povereným veterinárnym lekárom, musia mať platnú vakcináciu, alebo revakcináciu proti besnote a musia byť ošetrené proti vonkajším a vnútorným parazitom.
- **Návrat** zvierat na Slovensko po vycestovaní **z tretích krajín** je možný za podmienok ako je napísané vyššie, avšak vyžaduje sa odber krvi na dôkaz antirabických protilátok povereným veterinárnym lekárom najskôr 30 dní po dátume očkovania proti besnote, neskôr počas platnosti očkovania proti besnote. Po preukázaní výsledku sérologického testu zapísaného v pase je možné vstúpiť na územie Slovenska bez ďalších lehôt.
- Dovážané psy, mačky a fretky **z členských krajín EÚ** na územie Slovenska **v obchodnom** styku musia spĺňať požiadavky ako v neobchodnom styku a musia byť sprevádzané zdravotným certifikátom, ktorý je v súlade so vzorom podľa Prílohy E k Smernici 92/65/ES.

Dovážané psy, mačky a fretky **na územie Slovenska z tretej krajiny**, ktorá je na zozname v časti B alebo C prílohy č.2 k Nariadeniu č. 998/2003/ES musia byť nezameniteľne označené tetovaním, alebo mikročipom, musia byť sprevádzané pasom vydaným povereným veterinárnym lekárom, musia mať platnú vakcináciu, alebo revakcináciu proti besnote, musia byť ošetrené proti vonkajším a vnútorným parazitom a bol vykonaný odber krvi

povereným veterinárnym lekárom na dôkaz antirabických protilátok najskôr 30 dní po dátume očkovania proti besnote, neskôr počas platnosti očkovania proti besnote. Po preukázaní výsledku sérologického testu je možné vstúpiť na územie Slovenska po uplynutí lehoty najmenej troch kalendárnych mesiacov od dátumu odberu krvi na vyšetrenie.